

ตุรกี: การรอคอยเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป Turkey : Awaiting for Member of European Union

บุญส่ง ชเลธร*

วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

*e-mail : boonsong.c@rsu.ac.th

Boonsong Chaletorn

Collage of Social Innovation, Rangsit University

Received: July 31, 2020, Revised: October 5, 2020, Accepted: October 14, 2020

บทคัดย่อ

ตุรกีเป็นประเทศใหญ่ประเทศหนึ่งซึ่งแสดงความจำนงค์ขอเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปตั้งแต่ปี ค.ศ. 1963 แต่จนปัจจุบันในปี ค.ศ. 2020 ตุรกีก็ยังไม่ได้รับการรับรองให้เข้าเป็นสมาชิกแต่อย่างใด ด้วยเหตุผลขัดแย้ง 5 ประการที่เป็นอุปสรรค คือ 1) พื้นที่ ซึ่งตั้งอยู่ในทวีปเอเชียถึง 97% แต่อยู่ในทวีปยุโรปเพียง 3% 2) ประชากร มากถึง 82 ล้านคน จะทำให้ตุรกีเป็นประเทศมีประชากรมากที่สุดเป็นลำดับต้น ๆ ในสหภาพฯ ซึ่งเท่ากับว่าตุรกีจะมีสิทธิในการออกเสียงมากเป็นลำดับต้น ๆ ทำให้กลายเป็นประเทศที่ทรงอิทธิพลเช่นเดียวกับเยอรมนีและฝรั่งเศส 3) ศาสนา ที่ประชาชนถึง 99% ถือศาสนาอิสลาม ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ ในสหภาพยุโรปล้วนแต่ถือศาสนาคริสต์ 4) เศรษฐกิจ ประชากรตุรกีถึง 33% อยู่ในภาคเกษตรกรรม ตุรกีเป็นประเทศที่ยากจน ดังนั้นถ้าตุรกีเข้ามาเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปแล้ว ก็กังวลกันว่าเงินช่วยเหลือส่วนใหญ่ของสหภาพฯ จะตกไปที่ตุรกี 5) ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะกับการปฏิบัติต่อชาวเคิร์ทอันเป็นชนกลุ่มน้อยอย่างรุนแรงและไร้มนุษยธรรม และ 6) ไชยริสและความขัดแย้งกับกรีซ อันเป็นปัญหารุนแรงที่เรื้อรังมาหลายสิบปี และหลายครั้งที่เกือบจะเป็นสงครามระหว่างสองประเทศ แม้จะมีความพยายามของสหภาพยุโรปที่จะหาทางเจรจา แต่ก็ยังไม่เห็นทางออกจนปัจจุบัน

จากปัญหาหลายประการที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าล้วนเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป ที่ทำให้ตุรกีจึงยังต้องรอคอยการเข้าเป็นสมาชิกออกไปอีกอย่างไม่มีกำหนด

คำสำคัญ: ตุรกี สมาชิกสหภาพยุโรป สหภาพยุโรป

Abstract

Turkey was one of the big countries that expressed its intention to join the European Union since 1963, but until now in 2020, Turkey has not been recognized as a member. There are five conflicting reasons, namely: 1) area: it is 97% located in Asia but 3% in Europe; 2) population: it has as many as 82 million thus will make Turkey the most populous country; in the Union, Turkey will have the highest voting rights, making it a powerful country like Germany and France; 3) religion: where 99% of the people are Islamic other EU countries are all Christian; 4) economy: 33% of the Turkish population is in agricultural sector, making Turkey is a poor country; should Turkey become a member of the European Union it is concerned that most of the EU's financial aid will fall on Turkey; 5) human rights and democracy: especially with severe and inhumane treatment of the Kurt minority; 6) Cyprus and the conflict with Greece is a serious problem that has been chronic for many decades and many times it wars between two countries almost broke out. Despite the EU's efforts to find a way to negotiate, they still haven't seen any solution until now.

From several problems mentioned above, it can be seen that these are all obstacles to the entry of the European Union that makes Turkey still have to wait indefinitely to become a member.

Keywords: Turkey, EU Member, European Union

บทนำ

กรณีของประเทศ “ตุรกี” ที่ขอเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปมาเป็นเวลายาวนานหลายสิบปี ก็ยังมิได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ แม้ว่าชาติสมาชิกสหภาพยุโรปจำนวนไม่น้อย รวมถึงประเทศสหรัฐอเมริกาจะยืนยันให้ความสนับสนุน เพราะตุรกีได้แสดงความเป็นมิตรและให้ความร่วมมือกับชาติมหาอำนาจตะวันตกในการต่อสู้กับการก่อการร้าย หรือช่วยเป็นกำลังเสริมสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในตะวันออกกลางมาอย่างแข็งขันตลอดเวลาก็ตาม ในขณะที่หลาย ๆ ชาติในยุโรปตะวันออกที่เคยเป็นศัตรูกับชาติประชาธิปไตยตะวันตกมาอย่างยาวนานในยุคสมัยสงครามเย็น ที่เมื่อหลุดออกจากอิทธิพลและการครอบงำของสหภาพโซเวียตได้แล้ว แสดงความจำนงขอเข้ามาเป็นสมาชิกสหภาพฯ บ้าง ต่างได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการด้วยเวลาอันรวดเร็ว แขนงหน้าชาติพันธมิตรยุโรปตะวันตกอย่างตุรกีไปแบบไม่น่าเชื่อ

ตุรกีพยายามที่จะเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป ด้วยการแสดงความจริงใจในการปฏิรูปทางการเมืองหลายประการ อาทิ การยกเลิกโทษประหารชีวิตในปี 2004 เพื่อให้เข้ากับเงื่อนไขของสหภาพยุโรปที่ระบุชัดว่าประเทศสมาชิกต้องเป็นประเทศประชาธิปไตยเท่านั้น และการเป็นประชาธิปไตยนั้นเงื่อนไขที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การไม่มีโทษประหารชีวิตในประเทศ แต่จากความพยายามก่อการรัฐประหารของคณะทหารกลุ่มหนึ่งในปี 2016 ที่แม้จะประสบความล้มเหลว แต่ก็ทำให้ตุรกีคิดที่จะกลับไปฟื้นฟูโทษประหารชีวิตขึ้นมาอีก เพื่อ

ใช้เป็นเครื่องมือการปราบปรามต่อต้านรัฐบาล นอกจากนั้นก็ยังปรากฏความขัดแย้งกับกรีซในปัญหาไซปรัส สิทธิทางทะเลกับก๊าซธรรมชาติในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ที่เรื้อรังมาเป็นเวลาหลายสิบปี จนแม้กระทั่งปัจจุบัน 2020 ก็เกือบจะเป็นสงครามต่อกัน แม้จะมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาด้วยการเจรจา แต่ก็ยังมีได้ผลนัก นอกเหนือจากปัญหาของพื้นที่ ศาสนา เศรษฐกิจ สิทธิมนุษยชนและชนกลุ่มน้อยแล้ว สถานการณ์ความไม่มั่นคงทางการเมืองภายใน กับภัยจากการรัฐประหารที่ยังคงคุกรุ่นก็ล้วนแล้วแต่เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ตุรกียังไม่อาจผ่านเงื่อนไขของการเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 301

ช่วงฤดูใบไม้ผลิของ ปี ค.ศ. 2008 มีการประชุมรัฐสภาตุรกี เพื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมายมาตรา 301 (article 301) ในประมวลกฎหมายอาญา เพราะมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์มากมายจากหลายประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปว่า ตุรกีไม่มีทางได้เข้าเป็นสมาชิกสหภาพแน่นอน ตราบใดที่กฎหมายมาตรานี้ยังคงใช้บังคับอยู่

นี่คือเสียงขู่ที่ได้ยินกันไปอย่างกว้างขวาง

ตุรกีมีกฎหมายมาตรา 301 ในประมวลกฎหมายอาญามาแล้ว ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน ปี ค.ศ. 2005 อันมีบทบัญญัติชัดเจน ว่าห้ามการกล่าวถึงประวัติศาสตร์ของชาติหรืออะไร ๆ ที่มีลักษณะหรือเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นชาติของตุรกี รวมถึงสถาบันสำคัญ ๆ ของประเทศในด้าน “ลบ”

เช่น องค์การภาคีรัฐสภา กองทัพ และกองกำลังรักษาความปลอดภัย ไม่เช่นนั้นจะมีความผิดตามข้อหาที่ว่า ให้อภัย ดูหมิ่น และสร้างความเสื่อมเสียกับความเป็นตุรกี มีระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 6 เดือนถึง 3 ปี ยิ่งถ้าการกระทำนั้นเกิดขึ้นในต่างประเทศ ให้เพิ่มโทษอีก 1 ใน 3 จากที่กำหนดไว้ในกฎหมาย

ผลของกฎหมายมาตรานี้ทำให้นักคิด นักเขียน และสื่อมวลชนน้อยราย แม้กระทั่งนักเขียนรางวัลโนเบล อย่างนายโอรฮัน ปามุก (Orhan Pamuk) ก็โดนกล่าวหาฟ้องร้อง เพราะมีผลงานที่แหกบทบัญญัติของกฎหมาย นายครานท์ ดินค์ (Hrant Dink) นักหนังสือพิมพ์ชาวอาร์เมเนียนที่เป็นเพื่อนสนิทของนายโอรฮัน ปามุก ก็โดนตัดสินจำคุกบริเวณมาแล้วเป็นเวลา 6 เดือน เพราะทำผิดกฎหมายมาตรานี้ พอพ้นโทษออกมาได้ไม่นาน นายครานท์ ดินค์ ก็ถูกคนร้ายลึกลับลอบสังหารหน้าบริเวณสำนักงาน ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นการสังหารทางการเมืองที่จับมือใครดมไม่ได้ และนี่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ให้นักเขียนรางวัลโนเบลคนแรกของตุรกีนายโอรฮัน ปามุก ลี้ภัยไปอยู่สหรัฐอเมริกา

ความผิดของคนเหล่านี้ คือ การบอกเล่าประวัติศาสตร์ตุรกี ในแนวทางที่ผู้นำประเทศไม่ยินดียรับฟัง อย่างกรณีของนายโอรฮัน ปามุก ที่แหกเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์อย่างทารุณที่รัฐบาลตุรกีกระทำต่อชาวเคิร์ทและชาวอาร์เมเนียน อันเป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศในช่วงปี ค.ศ. 1915-1917 ลงในงานเขียนของเขา ก็จึงกลายเป็นประเด็นร้อนแรงระดับชาติขึ้นมา เขาวิจารณ์รัฐบาลของตนเองว่าไม่เคยคิดที่จะพูดความจริงหรือชำระประวัติศาสตร์ครั้งนั้นออกมา เพื่อให้เหยื่อและครอบครัวของผู้ถูกฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ได้รับการชดเชยที่เป็นธรรม

สหภาพยุโรปจึงเห็นว่ากฎหมายแบบนี้ไม่ควรมีในประเทศที่อ้างว่าเป็นประชาธิปไตย สหภาพเห็นว่าประชาชนควรมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี (Fredrikson, 2009)

วันที่ 30 เมษายน ปี ค.ศ. 2008 ผู้นำตุรกีจำต้องยอมฟังเสียงของสหภาพยุโรปที่วิพากษ์วิจารณ์แรงขึ้น จนมีการเสนอให้เปิดอภิปรายเกี่ยวกับ “มาตรา 301” ในรัฐสภา เหมือนส่งสัญญาณเป็นนัยให้ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป ได้รับรู้ว่าตุรกีมีเจตนาที่จะปรับตัวให้เข้ากับประเทศอื่น ๆ ในยุโรปที่เป็นประชาธิปไตย เพื่อให้เกิดการยอมรับ

¹นายโอรฮัน ปามุก (Orhan Pamuk) เป็นนักเขียนชาวตุรกีคนแรกที่ได้รับรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมในปี ค.ศ. 2006 เขาเกิดที่นครอิสตันบูล ประเทศตุรกี ในปี ค.ศ. 1952 ผลงานชิ้นแรก คือ “ความมืดและแสงสว่าง” (Karanlık ve Işık) และอีกหลายเล่มที่สร้างชื่อเสียงให้เขา อาทิ “หิมะ” (Snow) “พิพิธภัณฑ์แห่งความไร้เดียงสา” (The Museum of Innocence) “หากหัวใจไม่สามัญ” (A Strangeness in My Mind) และ My Name is Red ซึ่งหลายเล่มมีฉบับแปลในภาษาไทยด้วย ทางนิวยอร์ก ไทม์ ได้จัดให้เขาเป็นหนึ่งในร้อย “บุคคลผู้ขับเคลื่อนโลก”

จนสามารถเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปได้ แต่หลังจากการประชุมรัฐสภา ผู้คนจำนวนมากกลับพากันผิดหวังที่กฎหมายข้อนี้ไม่ได้ถูกยกเลิก เพียงแค่แก้ไข จากคำว่า “Turkishness” ไปสู่ “the Turkish nation” เท่านั้น

ทุกวันนี้คนในตุรกียังคงได้รับโทษทัณฑ์ ถ้าพวกเขาพูดอะไรที่ผู้นำประเทศคิดว่าไม่น่ารับฟัง

ตุรกีรออยู่นานที่จะเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป แต่การผ่านด่านข้อเสนอที่ถูกกำหนดไว้ก็ไม่ใช่ง่าย เพราะมีอะไรตั้งมากมายในตุรกี ที่ไปด้วยกันไม่ได้กับสหภาพยุโรป แม้ว่าผู้นำตุรกีจะยอมยกเลิกโทษประหารชีวิตในปี ค.ศ. 2004 และพยายามเดินเข้าสู่วิถีทางแบบประชาธิปไตย แต่การเปลี่ยนแปลงที่มีก็ยังคงถูกมองว่าไม่มากพอ

การรอคอยที่ยาวนาน

ตุรกีแสดงความจำนงที่จะเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปตั้งแต่ปี ค.ศ. 1963 โดยทำข้อตกลงที่กรุงอังการา (Ankara) ประเทศตุรกี อันเป็นความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการค้ากับประชาคมยุโรป ครั้นต่อมาในวันที่ 14 เมษายน ปี ค.ศ. 1987 ตุรกีก็ยื่นเรื่องขอเข้าเป็นสมาชิกอย่างเป็นทางการ แต่ไม่ได้รับความสนใจจากทางสหภาพยุโรปเป็นเวลานานหลายปี จนกระทั่งประเทศในแถบยุโรปตะวันออก และยุโรปกลางเริ่มแสดงท่าทีที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกด้วย จึงมีเสียงพูดกันถึงการขอเข้าเป็นสมาชิกของตุรกี

ในปี ค.ศ. 1996 ตุรกีได้เข้าร่วมสหภาพศุลกากรกับสหภาพยุโรป มาในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 1999 จากการประชุมสุดยอดยุโรปที่กรุงเฮลซิงกิ (Helsinki) ประเทศฟินแลนด์ ก็มีมติจากการประชุม ยอมรับสถานะภาพของตุรกีในฐานะเป็นประเทศผู้สมัคร แต่ก็ยังไม่มีการเจรจาใด ๆ ด้วยอย่างชัดเจน เพราะหลายประเทศสมาชิกเห็นว่า ตุรกียังไม่สามารถปรับตัวให้เข้าได้กับเงื่อนไขที่กำหนดไว้ตามหลักเกณฑ์โคเปนเฮเก้น แต่ก็ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ตุรกีได้รับในการต้องพยายามปรับตัว ให้เข้ากับข้อกำหนดของสหภาพยุโรป ทั้งเศรษฐกิจและการเมือง การที่ก่อนหน้านี้สหภาพยุโรปปฏิเสธในการเปิดเจรจากับตุรกี ก็เป็นเพราะปัญหาใหญ่ทางการเมืองที่เป็นจุดอ่อน คือเรื่องของสิทธิมนุษยชน ตุรกีได้มีการลงมติปรับปรุงตัวเองหลายเรื่องในช่วงปี ค.ศ. 2002 เพื่อให้เข้าได้กับเงื่อนไขที่สหภาพยุโรปกำหนดไว้ ซึ่งหลายประเทศมีความเห็นว่าตุรกีต้องทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติมากกว่านี้ ทั้งเรื่องโทษประหารชีวิต (ยกเลิกในปี 2004) สิทธิพลเมืองของชาวเคิร์ทในฐานะชนกลุ่มน้อย การสามารถกล่าวร้องเอาจับตำรวจที่ใช้อำนาจในการจับกุมอย่างผิด ๆ รวมไปถึงการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหรือผู้ถูกจับกุม (Möller, 2007)

ช่วงฤดูใบไม้ผลิของปี ค.ศ. 2004 รัฐสภายุโรปได้ แลงแสดงความเห็นด้วย กับการพิจารณาเข้าเป็นสมาชิก สหภาพยุโรปของตุรกีด้วยคะแนนเสียง 407 ต่อ 262 เปิด ทางให้มีการเจรจาเรื่องการเข้าเป็นสมาชิกอย่างไม่ชักช้า ถือ เป็นครั้งแรกที่ตุรกีได้รับการยอมรับในฐานะประเทศผู้สมัคร เข้าเป็นสมาชิกอย่างเป็นทางการ แต่ขณะเดียวกันก็ยังคงถูกเรียกร้องให้ต้องเพิ่มความพยายามในการปรับตัวทางการเมือง ให้ เป็นประชาธิปไตยมากขึ้นไปอีก เปิดโอกาสทางเสรีภาพให้กับ สหภาพแรงงาน และลดบทบาทของกองทัพลง นอกจากนั้นยัง มีความเห็นให้ยกเลิกการลดโทษ หรือลดโทษอย่างเบ็ดเตล็ด การก่อคดี “ฆ่าเพื่อรักษาเกียรติยศ” อีกด้วย

เดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 2004 ตุรกีมีมติเปลี่ยนแปลง รัฐธรรมนูญหลายประการ มีการยกเลิกศาลพิเศษด้านความ มั่นคง ตั้งอำนาจครอบงำการศึกษาาระดับสูง และการสื่อสาร คมนาคมออกไปจากกองทัพ และรัฐสภาเข้ามาดูแลเรื่องงบประมาณกลาโหม (Möller, 2007) ในปีนี้ตุรกีประกาศยกเลิก โทษประหารชีวิต อันเป็นผลให้ผู้น่ากลุ่มก่อการร้ายที่ถูกจับตัว ได้ก่อนหน้านี้รอดพ้นจากการประหารชีวิตไปได้ แต่ก็ยังคงถูก ชังคุกอย่างไม่มีกำหนด

เดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 2004 คณะกรรมาธิการยุโรป มีข้อเสนอต่อการประชุมคณะมนตรียุโรป ที่จะมีการยอมรับตุรกีแต่ให้เป็นที่ยอมรับแบบมีเงื่อนไข การสมัครเข้า เป็นสมาชิกสหภาพยุโรปของตุรกี ควรได้รับการพิจารณา ถ้า ตุรกียังคงเดินหน้าในการปรับปรุงปัญหาสิทธิมนุษยชน สิทธิสตรี ชนกลุ่มน้อย และสหภาพแรงงาน ทั้งการแก้ไขกฎหมาย ใหม่ รวมไปถึงการปรับปรุงระบบตุลาการ และต่อต้านการใช้ อำนาจจับกุมที่ไม่ถูกต้องของตำรวจ ซึ่งล้วนเป็นเรื่องที่ถูกจับตามองมาอย่างต่อเนื่อง หากมีสัญญาณใดที่บ่งชี้ว่า การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงต้องสะดุดหยุดลง หรือถอยหลังเข้าคลองแล้ว ก็หมายถึงการพิจารณารับเข้าเป็นสมาชิกของตุรกี ต้องหยุด ลงด้วย

²การ “ฆ่าเพื่อรักษาเกียรติยศ” (honor killings หรือ shame killings) คือการฆาตกรรมที่ได้รับการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้า ฆาตกรมักเป็นคนในครอบครัว พ่อแม่หรือญาติพี่น้อง ที่ก่อคดีด้วยข้ออ้างว่าเพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล กลุ่มหรือชาติพันธุ์ที่ได้รับความเสื่อมเสียหรือเสียหายไปเพราะผู้ตาย สิ่งที่ถูกอ้างว่าเป็นความเสื่อมเสียมักเป็นเรื่องเกี่ยวกับการคบหาเพื่อนต่างเพศหรือกับคนต่าง เชื้อชาติศาสนา การแต่งกายที่แตกต่างไปจากประเพณี การหลีกเลี่ยงการแต่งงานที่ถูกจัดเตรียมไว้ การหย่าร้างหรือการจะแต่งงานตามใจตนเอง รวมไปถึงการมีความสัมพันธ์ทางเพศนอกสมรส หรือเป็นคนรักร่วมเพศ (<http://sv.wikipedia.org/wiki/Hedersmord>).

วันที่ 17 ธันวาคม ปี ค.ศ. 2004 ที่ประชุมคณะมนตรี ยุโรป (European Council) มีมติให้เริ่มเปิดการเจรจากับตุรกี เรื่องการเข้าเป็นสมาชิกได้อย่างเป็นทางการในวันที่ 3 ตุลาคม ปี ค.ศ. 2005 ซึ่งจากวันนั้นมา ตุรกีก็ยังคงอยู่ในระหว่างขั้นตอน ของการเจรจา และการปรับตัวให้เข้ากับเงื่อนไขที่สหภาพยุโรป กำหนด ว่าจะต้องมีทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง รวมไปถึง การที่ตุรกีต้องยอมรับสถานะของไซปรัสอย่างเป็นทางการด้วย ซึ่งตุรกีมีปัญหาเกี่ยวกับกริชมาอย่างยาวนานในเรื่องนี้ เพราะใน ไซปรัสมีความขัดแย้งกันระหว่างชาวไซปรัสเชื้อสายกริช และ ชาวไซปรัสเชื้อสายตุรกี โดยทั้งสองประเทศก็เข้าไปถือทางชาว ไซปรัสเชื้อสายตน จนเป็นความขัดแย้งทางการเมืองของสอง ประเทศมาอย่างยาวนาน จนกระทั่งเมื่อชาวไซปรัสเชื้อสายกริช ได้ขึ้นเป็นรัฐบาล ซึ่งตุรกีไม่ยอมรับ ครั้นไซปรัสสามารถเข้า เป็นสมาชิกสหภาพยุโรปได้ ก็ถือเป็นปัญหาค้างคาอุปสรรค ต่อตุรกี เพราะถ้าจะเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปได้ ทุกประเทศ ต้องยอมรับซึ่งกันและกัน แต่การที่กองทัพตุรกียังคงวนเวียน อยู่ทางตอนเหนือของเกาะไซปรัส โดยไม่มีกำหนดการถอน ทหารอย่างแน่นอน ถือเป็นเรื่องใหญ่ในทางการเมืองของตุรกี ที่ยังไม่มีแนวโน้มว่าจะแก้ไขได้อย่างไร

สหรัฐอเมริกาได้แสดงความสนใจต่อปัญหา และมี ทำที่สนับสนุนการเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปของตุรกีมาโดย ตลอด รัฐบาลสหรัฐอเมริกาแถลงอย่างเปิดเผยหลายครั้ง นาย จอร์จ ดับเบิลยู บุช (George W. Bush) อดีตประธานาธิบดี สหรัฐอเมริกา ที่ในสมัยยังเป็นประธานาธิบดีถึงกับเคยโทรศัพท์ ไปหาอดีตนายกรัฐมนตรียุโรปของเดนมาร์ก นายอันเดอร์ส ฟอก ช์ ราสมุสเซน (Anders Fogh Rasmussen) ก่อนหน้าการ เปิดประชุมสุดยอดยุโรปที่กรุงโคเปนเฮเกนในปี ค.ศ. 2002 ยืนยันว่าตุรกี คือ จุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ (Bengtsson, 2004) ความสนใจของสหรัฐอเมริกานั้น ส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบาย ว่าด้วยความมั่นคงในทวีปยุโรป ซึ่งตุรกีในฐานะที่เป็นประเทศ สมาชิกหนึ่งขององค์การนาโต้ มีบทบาทที่สำคัญ

แต่ก็เกิดปัญหาขึ้นจนได้จากความพยายามก่อการ รัฐประหารของคณะทหารกลุ่มหนึ่งในตุรกีเมื่อปี 2016 ที่แม้จะจบลง ด้วยความล้มเหลว จนถูกรัฐบาลจับกุมตัวผู้ก่อการไปเป็นจำนวนมาก ซึ่งตุรกีก็เชื่อว่า สหรัฐอเมริกาอยู่เบื้องหลังเหตุการณ์ และมีส่วน ในการสนับสนุนกลุ่มก่อการ เพราะมีฝ่ายคัดค้านรัฐบาลหลาย คนลี้ภัยไปอยู่ในสหรัฐอเมริกา ก็ทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่าง สหรัฐอเมริกาและตุรกีสะดุดไป

หลายประเทศในสหภาพยุโรปจึงมีข้อเสนอให้กำหนด เงื่อนไขเพิ่มขึ้นสำหรับประเทศใหม่ที่จะเข้ามาสมัครเป็นสมาชิก แต่มติที่ออกมา กลับเป็นการยืนยันว่า ข้อตกลงของคณะมนตรี

ยุโรปจากการประชุมสุดยอดยุโรปในเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1993 ที่กรุงโคเปนเฮเก้น ประเทศเดนมาร์ก ที่มีการวางกฎเกณฑ์รับสมาชิกใหม่ ซึ่งถูกเรียกว่า “หลักเกณฑ์โคเปนเฮเก้น” (Copenhagen Criteria) อันประกอบด้วยเงื่อนไขที่สำคัญ 3 ประการเบื้องต้นในทางการเมืองและเศรษฐกิจ ที่ทุกประเทศต้องทำให้ได้ก่อน เพื่อจะได้รับการพิจารณาเข้าเป็นสมาชิกนั้น ยังคงคงถูกนำมาใช้เหมือนเดิม (Fontaine, 2010) ดังนี้

1. มีสถาบันทางการเมืองอันมั่นคง ที่ค้ำประกันหลักการความเป็นประชาธิปไตยมีกฎหมายที่มีหลักเกณฑ์ เคารพสิทธิมนุษยชน รวมไปถึงการปกป้องคุ้มครองสิทธิของชนกลุ่มน้อย

2. มีระบบเศรษฐกิจแบบการตลาดที่มีประสิทธิภาพ และมีความพร้อมในการรองรับแรงกดดันจากการแข่งขัน และอำนาจทางการตลาดภายในสหภาพยุโรป

3. มีความสามารถในการปฏิบัติตามพันธกรณีในฐานะสมาชิกสหภาพยุโรป ที่ให้การสนับสนุนจุดมุ่งหมายของการก่อตั้ง หน่วยงานของรัฐต้องสามารถปรับตัวและนำกฎระเบียบข้อบังคับของสหภาพยุโรปมาปฏิบัติได้ตามความเป็นจริง

ตุรกีถูกวิจารณ์มาก ว่าการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงที่มี เริ่มเฉื่อยลงในช่วงปี ค.ศ. 2006 ตุรกีไม่ได้ทุ่มเทมากเพียงพอ ในการแก้ไขปัญหาเรื่องสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของประชาชน สิทธิในการเลือกนับถือศาสนา สิทธิของชนกลุ่มน้อย สิทธิสตรี สหภาพแรงงาน การควบคุมกองทัพ ไปจนถึงความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านที่ต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น และเพื่อเป็นการกดดันตุรกี ทำให้หลายประเทศต้องการที่จะหยุดการพิจารณาเรื่องความเป็นสมาชิกของตุรกีเอาไว้ก่อน แต่ก็เกิดข้อระวิงขึ้นมาว่า ถ้าหยุดไปแล้วและจะกลับมาให้มีการพิจารณาใหม่อีกนั้น มติเช่นนี้จำเป็นที่ทุกประเทศสมาชิกต้องออกเสียงเป็นแบบเอกฉันท์ อันหมายความว่า ถ้าไซปรัสคัดค้านเพียงเสียงเดียว ก็สามารถหยุดยั้งความเห็นของประเทศอื่น ๆ ทั้งหมดได้ แล้วคนทั่วไปก็เชื่อว่า โอกาสที่ไซปรัสจะออกเสียงคัดค้านตุรกีนั้นมีสูงมาก เพราะต่างก็ยังมีปัญหาทางการเมืองเรื่องเกาะไซปรัสที่ยังแก้กันไม่ตก ดังนั้นผลจึงออกมาเป็นว่า ให้มีการหยุดการพิจารณาเพียง 8 ประเด็นจาก 35 ประเด็นที่ต้องพิจารณา จึงเหลือเรื่องที่จะประชุมต่อกับตุรกีเพียง 27 ประเด็นเท่านั้น ซึ่งใน 8 ประเด็นที่ถูกพักไว้นั้น จะเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับข้อจำกัดในด้านต่าง ๆ ของตุรกีต่อไซปรัส อย่างการไม่ยอมเปิดท่าเรือ สนามบิน สำหรับการขนส่ง ซึ่งก่อนที่ปัญหาเหล่านี้จะได้รับการแก้ไข ก็จะไม่สามารถทำให้การพิจารณาเรื่องอื่น ๆ อีก 27 เรื่องยุติได้ ผลก็คือ การพิจารณาส่วนหนึ่ง ถูกพักไว้แต่ก็ไม่ได้ถือว่าเป็นการยกเลิกทั้งหมด (Möller, 2007)

ไม่แต่เท่านั้น นอกเหนือจากขัดแย้งกับกรีซในเรื่องไซปรัสแล้ว ตุรกียังมีความขัดแย้งกับกรีซ อันเป็นประเทศสมาชิกที่สำคัญของสหภาพยุโรปอีกในเรื่องของสิทธิทางทะเลและก๊าซธรรมชาติในทะเลเมดิเตอร์เรเนียน อันเป็นเรื่องยืดเยื้อมาหลายสิบปี และปะทุขึ้นมาเป็นพัก ๆ เสมอ จนแม้ในปี 2020 ทั้งสองประเทศก็ยังตกลงกันไม่ได้ ถึงกับประกาศการซ้อมรบเพื่อข่มขู่กันไปมา จนเกือบที่จะเป็นสงคราม (Sverigesradio.se, 2020) การที่ตุรกีส่งเครื่องบินขับไล่รุกรานน่านฟ้ากรีซ จนสหภาพยุโรปประกาศทำที่จะคว่ำบาตรตุรกีทางเศรษฐกิจ และพยายามที่จะนำทั้งสองฝ่ายเข้าสู่โต๊ะเจรจา ก็ยังไม่อาจบรรเทาปัญหาได้

จะเกิดอะไรขึ้นถ้าสหภาพยุโรปมีมติปฏิเสธตุรกี ตามการยืนยันของฝ่ายคัดค้านที่นำโดยฝรั่งเศส และออสเตรเลีย จะทำให้ตุรกีเปลี่ยนไปเป็นศัตรูแทนที่จะเป็นมิตรไหม บางทีประชาธิปไตยที่กำลังก่อตัวขึ้นในตุรกีอาจหายไป มีการพูดกันว่า ตุรกีอาจจะเป็นสมาชิกได้ แต่ต้องเป็นในลักษณะพิเศษ ตุรกีอาจร่วมมือกับสมาชิกประเทศต่าง ๆ ได้ในบางประเด็น บางระดับ แต่ต้องแยกตัวออกไปจากบางประเด็น ในขณะที่ประเทศอื่น ๆ ค่อนข้างแน่นอนที่ได้เข้าเป็นสมาชิกก่อน อย่างกรณีของโครเอเชีย ที่เข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 28 ใน ปี ค.ศ. 2013 จากนั้นอาจเป็น เมคาโดเนีย และบางที อุเครน เซอร์เบีย อัลบาเนีย บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา โคโซโว

การที่แต่ละประเทศได้เข้ามาเป็นสมาชิกนั้น จะใช้เวลาแตกต่างกันไป สวีเดนได้เป็นหลังจากยื่นความจำนงเพียง 3 ปี ไชปรัส มอลตา รอเกือบ 14 ปี แต่สำหรับตุรกีแล้ว ไม่มีใครคาดเดาอนาคตได้ว่าจะต้องรอคอยไปอีกยาวนานเท่าใด (Fredrikson, 2009)

ข้อวิพากษ์วิจารณ์

ข้อวิพากษ์วิจารณ์ถึงอุปสรรคในการที่ตุรกีจะเข้ามาเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป ที่กว้าง ๆ มีอยู่ 5 ประเด็นด้วยกัน คือ

1. พื้นที่

ตุรกีถูกตั้งข้อสังเกต ว่าพื้นที่ของประเทศส่วนใหญ่อยู่ในทวีปเอเชีย ไม่ใช่ทวีปยุโรป พื้นที่ประเทศ 783,562 ตารางกิโลเมตรนั้น 97% อยู่ในทวีปเอเชีย มีเพียง 3 % ที่อยู่ในทวีปยุโรป ฝ่ายคัดค้านจึงมองว่าตุรกีเป็นประเทศในเอเชียมากกว่ายุโรป และกฎบัตรของสหภาพยุโรป ก็ระบุไว้ชัดเจนว่าประเทศในทวีปยุโรปเท่านั้น ที่จะสามารถสมัคร และเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้

ฝรั่งเศสที่แสดงท่าทีขัดขวางการเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปของตุรกีมาโดยตลอด อดีตประธานาธิบดีฝรั่งเศส นายยีสการ์ต เดสแตง (Giscard d'Estaing) เคยกล่าวไว้ว่า “เมืองหลวง (ของตุรกี) ก็ไม่ได้ตั้งอยู่ในทวีปยุโรป ประชากร 95 % ใช้ชีวิตนอกทวีปยุโรป นี่ไม่ใช่ประเทศหนึ่งในยุโรป” (Möller, 2007) นายยีสการ์ตยังกล่าวอีกว่า การให้ตุรกีเข้าเป็นสมาชิกถือเป็นจุดจบของสหภาพยุโรปเลยทีเดียว เพราะตุรกีไม่มีวันปรับตัวเข้ากับประเทศอื่น ๆ ได้ แม้ว่าผู้นำสหภาพยุโรปจำนวนไม่น้อย ทั้งกรรมการยุโรป และผู้นำในหลายประเทศได้แสดงความเห็นคัดค้านต่อคำพูดของนายยีสการ์ต แต่ขณะเดียวกันก็มีเสียงสนับสนุนเขามากเช่นกัน ว่ากล่าวพูดในสิ่งที่คนหลายคนก็คิดอย่างนั้น นายยอชคา ฟิชเชอร์ (Joschka Fischer) อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศเยอรมนีก็เคยออกมาแสดงความเห็นไปในแนวทางเดียวกับนายยีสการ์ตว่า ตุรกีไม่มีทางจะได้เป็นสมาชิกแบบสมบูรณ์ของสหภาพยุโรป (Bengtsson, 2004)

2. ประชากร

ตุรกีมีประชากรราว 82 ล้านคนในปี ค.ศ. 2019 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป 28 ประเทศในปัจจุบันแล้ว จะเห็นว่าตุรกีมีประชากรมากเป็นลำดับที่สองรองจากเยอรมนีที่มีประชากรราว 83.02 ล้านคน ส่วนในลำดับที่สาม สืบและห้าตามมา ก็จะเป็น ฝรั่งเศส 66.99 ล้านคน อังกฤษ 66.65 ล้านคน และอิตาลี 60.36 ล้านคน

ตามสนธิสัญญาลิสบอน ได้กำหนดคะแนนเสียงของแต่ละประเทศในคณะมนตรียุโรปใหม่ ตามจำนวนประชากรที่เริ่มบังคับใช้ในปี ค.ศ. 2014 ว่าเยอรมนี สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศสและอิตาลี จะได้ประเทศละ 29 เสียง หมายความว่า ตุรกีก็จะได้ 29 เสียงด้วย หรือดูจากจำนวนโหวตที่นั่นในรัฐสภายุโรปที่กำหนดไว้ของปี ค.ศ. 2014 ที่เยอรมนีได้ 96 ที่นั่ง ฝรั่งเศส 74 ที่นั่ง อิตาลี 73 ที่นั่ง และ

สหราชอาณาจักร 73 ที่นั่ง หมายความว่า ตุรกีจะได้ที่นั่งในจำนวนที่ใกล้เคียงกับเยอรมนีด้วยเช่นกัน ซึ่งจะทำให้ตุรกีเป็นประเทศที่มีอิทธิพลมากในการตัดสินใจลงมติในประเด็นอะไรก็ตาม

นอกจากนั้นการที่ตุรกีเป็นประเทศใหญ่มีประชากรมาก จะทำให้ลำดับความเป็นประเทศใหญ่ของอังกฤษ ฝรั่งเศส และอิตาลีถูกเลื่อนลงมา และจากการคาดการณ์ เชื่อกันว่านับจากปี ค.ศ. 2020 ขึ้นไป จำนวนประชากรของตุรกีจะค่อย ๆ แซงหน้าเยอรมนี จนขึ้นเป็นประเทศที่ใหญ่ที่สุดในสหภาพยุโรปด้วย ซึ่งจะทำให้เสียงของตุรกีมีน้ำหนักในทุกประเด็นที่ถูกยกขึ้นมาพิจารณา ยิ่งเป็นเรื่องที่ใช่ระบบการลงคะแนนเสียงข้างมากแบบมีเงื่อนไข ก็เท่ากับเปิดโอกาสให้ตุรกีสามารถหยุดยั้ง หรือทำให้มติหันเหไปตามทิศทางที่ตนเองต้องการ

ได้ถ้าจับกลุ่มกับบางประเทศเท่านั้น ฝรั่งเศสยังเห็นว่า ถึงแม้ตุรกีจะปรับตัวได้ตามเงื่อนไขที่ตั้งไว้ สำหรับการเป็นสมาชิกทั้งหมดแล้วก็ตาม ก็เป็นเรื่องยากที่สหภาพยุโรปจะสามารถรองรับประเทศที่ใหญ่ได้อย่างตุรกี มันหมายถึงการกดดันครั้งใหญ่ต่อสหภาพยุโรป อย่างการที่แรงงานราคาถูกจากตุรกีจะถล่มเข้ามายังสหภาพยุโรป (www.svd.se/nyheter/) เพราะปัจจุบันแรงงานที่เป็นคนเชื้อสายตุรกีซึ่งกระจายอยู่ในประเทศต่าง ๆ ทั่วสหภาพยุโรปแล้ว ก็ไม่น้อยกว่า 5 ล้านคน ในจำนวนนี้เฉพาะในเยอรมนีก็มีถึง 3 ล้านคน ในสวีเดนราว 1 แสนคน

3. ศาสนา

ถ้าตุรกีเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปวันใด ก็ถือเป็นก้าวยิ่งใหญ่ที่สำคัญของสหภาพยุโรปเลยทีเดียว เพราะตุรกีเป็นประเทศที่มีความแตกต่างกับประเทศส่วนใหญ่ในยุโรป ด้วยความเป็นประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่ถึง 99 % นับถือศาสนาอิสลาม ในขณะที่ประเทศในสหภาพยุโรปส่วนใหญ่ปัจจุบันเป็นประเทศคริสต์ และจากสถิติที่ประเมินออกมา จะเห็นแนวโน้มประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามในทวีปยุโรปมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกที แน่นนอนว่าสถิติเช่นนี้ เป็นการปลุกกระแสของกลุ่มต่อต้านการผสมผสานทางวัฒนธรรมของชนชาติต่าง ๆ ในทวีปยุโรป นำไปใช้เป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อในการต่อต้านตุรกีที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป ทั้ง ๆ ที่ก็มีหลายประเทศมุสลิมที่สมัครเข้าเป็นสมาชิก และผ่านเข้าสู่ขั้นตอนดำเนินการพิจารณาเป็นสมาชิกแล้ว ทั้งอัลบาเนีย บอสเนีย-เฮอร์เซโกวีนา แต่กลับไม่มีปัญหาใด ๆ นอกจากนั้นพลเมืองของสหภาพยุโรปเอง ที่อยู่ตามประเทศสมาชิกต่าง ๆ ก็มีคนที่นับถือศาสนาอิสลามแล้วราว 15 ล้านคน (Bengtsson, 2004) ฝ่ายที่สนับสนุนตุรกี กลับเห็นว่าการรับตุรกีเข้ามาเป็นผลดีต่อสหภาพยุโรปด้วยซ้ำไป นอกจากที่สหภาพยุโรปจะไม่ถูกมองว่าเป็นแค่ “สโมสรของประเทศชาวคริสต์” แต่พร้อมเปิดกว้างสำหรับคนทุกชนชาติทุกศาสนา ที่ต้องการสันติภาพและเคารพสิทธิมนุษยชน ตามคุณค่าพื้นฐานที่มีปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญสหภาพยุโรป นอกจากนั้นยังเป็นการส่งสัญญาณที่ดีไปยังคนมุสลิมในทวีปยุโรป และในโลกอีกด้วย นายคาร์ล บิลท์ (Carl Biltdt) อดีตนายกรัฐมนตรีและอดีตรัฐมนตรีต่างประเทศสวีเดน ก็เคยมีความเห็นว่า “ผมเชื่อมั่นว่าการเข้ามาเป็นสมาชิกอย่างมีศักดิ์ศรีของตุรกี จะช่วยทำให้สหภาพยุโรปเข้มแข็งขึ้น... ถือเป็นการสร้างสะพานเชื่อมระหว่างยุโรปกับโลกมุสลิม เท่ากับว่าเราได้แสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้ของสังคม... ที่ประสบความสำเร็จในโลกที่เป็นโลกาภิวัตน์มากขึ้นทุกที” (Svd.se, 2009)

ประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามของสหภาพยุโรป จะเพิ่มจาก 15 ล้านคนในปี ค.ศ. 2008 เป็น 25 ล้านคน ในปี ค.ศ. 2030 คิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของคนมุสลิมจากประเทศ ในทวีปยุโรปก็จาก 3.7 % ในปี ค.ศ. 2008 เป็นมากกว่า 6 % ซึ่งจะยิ่งมากขึ้นในฝรั่งเศสกับเยอรมนีที่สูงถึง 15 % -16 % สำหรับในสหราชอาณาจักร ปี ค.ศ. 2030 คนกลุ่มน้อย ในประเทศอันรวมถึงคนที่นับถือมุสลิมด้วยจะมีถึง 27 % ของ จำนวนประชากรทั้งประเทศ และในจำนวนนี้มีถึง 36 % ที่มี อายุต่ำกว่า 14 ปี

จำนวนประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามในยุโรป ยังมีมากขึ้นเท่าใด ก็ยังสร้างความกังวลให้กับพลเมืองท้องถิ่น

มากเท่านั้น ในช่วงหลัง ๆ ที่ผ่านมา การใช้ความรุนแรงอย่าง นำสะพรึงกลัวเอาเปรียบประชาชนทั่วไปของกลุ่มก่อการร้ายหัว รุนแรง ที่ส่วนหนึ่งเป็นพวกคลั่งศาสนา มักอ้างว่ากระทำการ ในนามของพระเจ้าเป็นเจ้า ก็ยังเพิ่มความขัดแย้งในเรื่องความ แตกต่างทางศาสนาออกไปอีกอย่างกว้างขวาง สิ่งนี้มีผลให้ ขบวนการขวาจัด พรรคนาซีใหม่ และพรรคที่ต่อต้านคน ต่างชาติต่างศาสนาในหลาย ๆ ประเทศเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีอิทธิพลมากขึ้นในทางการเมือง แน่แน่นอนว่าพรรคเหล่านี้ เมื่อเข้ามาในสหภาพยุโรป ก็ย่อมเป็นกลุ่มที่ต่อต้านการเข้ามา เป็นสมาชิกของตุรกีอย่างแข็งขัน

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มใหญ่ของประชากรที่ถือศาสนาอิสลาม ประเมินในระดับประเทศ^a

ประเทศ	2005/% ^b	2030/%
ฝรั่งเศส	7.8-8.3	15.2
เยอรมนี	3.9-4.3	16.3
สหราชอาณาจักร ^c	2.9	5.7

a. Higher France and Germany estimates are from Richard Jackson and others, *The Graying of the Great Power: Demography and Geopolitics in the 21st Century* (Washington: Center for Strategic and International Studies, 2008). The authors write that they “assume that the ratio of net immigration to immigrant population will remain constant” and match “fertility rates and age profiles with annual growth rates... and then add [] immigrant” (pp. 101, 174- 75).

b. Lower estimates in 2005 are from “Islam in der Europäischen Union: Was steht für die Zukunft auf dem Spiel? [Islam in the EU: What is at Stake in the Future?], “Fachreferat Struktur und Kohäsionspolitik [Structural and Cohesion Policy Unit], Directorate General for Internal Policies of the European Parliament, May 14, 2007.

c. Compiled using figures of 2,700,000 and 3,700,000 Muslims, respectively, from Ceri Peach, “The Muslim Population,” in *Muslim Integration*, edited by S. Angenendt and others (Washington: CSIS, 2007), as a percentage of figures from Steffen Kröhnert, Iris Hofmann, and Reiner Klingholz, *Europe’s Demographic Future: Growing Regional Imbalances* (Berlin Institute for Population and Development, 2008), for the U.K. population in 2007 and 2030.

(Daniel Benjamin, *EUROPE 2030*, The Brookings Institution 2010, S. 126, ISBN 978-0-8157-0280-1).

4. เศรษฐกิจ

ตุรกีเป็นประเทศที่ถูกถือว่ายากจน ประชากรมี รายได้ต่อหัวน้อยกว่าประชากรในประเทศสมาชิกอื่น ๆ ใน สหภาพยุโรปปัจจุบัน ส่วนที่คัดค้านการเข้าเป็นสมาชิกของ ตุรกี มีความเห็นว่าตุรกีก็ยังไม่มีความพร้อมในทางเศรษฐกิจ ตามมาตรฐาน ที่สหภาพยุโรปกำหนด นอกจากนั้นพลเมือง ในตุรกีที่มีอาชีพทางภาคการเกษตรมีมากถึง 33 % อันหมายถึงว่า งบประมาณการช่วยเหลือที่สหภาพยุโรปต้องจ่ายให้ ตามการคำนวณของคณะกรรมการการยุโรป จะสูงถึงระหว่าง 17,000–28,000 ล้านยูโร/ต่อปี ถ้ารับตุรกีเข้าเป็นสมาชิก

นับตั้งแต่ตุรกีเข้าเป็นประเทศสมัครสมาชิกแล้ว ก็มี สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากสหภาพ ซึ่งใน งบประมาณระหว่างปี 2014-2020 ตุรกีก็ยังคงได้รับไปแล้วถึง 4,500 ล้านยูโร (Europa Portalen, 2019)

ดังนั้นจึงเป็นที่กล่าวกันว่า เมื่อใดที่ตุรกีเข้ามาเป็น สมาชิกแล้ว เงินช่วยเหลือจากสหภาพยุโรปต่อประเทศสมาชิก นั้น เงินส่วนใหญ่จะตกไปที่ตุรกีอย่างแน่นอน

5. ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน

ตุรกีก็ยังคงมองว่าเป็นประเทศที่มีปัญหาประชาธิปไตย และมีปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะกับชนกลุ่มน้อย

อย่างชาวเคิร์ทที่มีอยู่ราว 20 ล้านคน ที่ตุรกีเกรงว่าจะเรียกร้องการปกครองตัวเอง คนเหล่านี้ยังคงถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ ถูกกดขี่ข่มเหง ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนไม่มีสิทธิเท่าเทียมกันทางกฎหมาย และถูกปราบปรามอย่างรุนแรง ตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมา มีผู้เสียชีวิตแล้วหลายหมื่นคน รวมถึงยังคงมีการใช้ความรุนแรงต่อสตรี

สิ่งหนึ่งที่สหภาพยุโรปยืนยันหนักแน่น คือ ประเทศที่จะเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปได้ ต้องเป็นประเทศประชาธิปไตยและสัญลักษณ์อันหนึ่งที่ต้องแสดงเด่นชัด คือ การไม่มีโทษประหารชีวิต ซึ่งตุรกีก็ยินยอมยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้วตั้งแต่ปี 2004 เพื่อให้เข้ากับเงื่อนไขการขอเข้าเป็นสมาชิก แต่เมื่อเกิดความพยายามที่จะก่อการรัฐประหารเมื่อปี 2016 ที่ถูกปราบปรามลง ฝ่ายรัฐบาลสั่งจับกุมหรือพักงานทั้งข้าราชการ เจ้าหน้าที่กฎหมาย ตำรวจและทหารไปแล้วเกือบ 2 หมื่นราย และรัฐบาลกำลังคิดที่จะนำโทษประหารชีวิตกลับมาใช้ใหม่ เป็นการ “ล้างแค้น” (Expressen.se, 2016) กลับต่อกลุ่มก่อการกบฏ ก็ทำให้เกิดการประท้วงจากสหภาพยุโรป นอกจากนี้ยังมีการยืนยันว่า กระบวนการปราบปรามฝ่ายก่อการรัฐประหารของตุรกี เป็นการเหวี่ยงแหจับผู้ที่อยู่ฝ่ายตรงข้ามรัฐบาลในทางการเมืองไปด้วยในคราวเดียวกัน ทำให้มีรายชื่อและจับกุมผู้ต้องสงสัยได้เป็นจำนวนมากในเวลาอันสั้น รัฐมนตรีต่างประเทศฝรั่งเศส ยืนยันว่า แม้สหภาพยุโรปจะไม่ยอมรับเผด็จการทหาร แต่ก็ปฏิเสธการใช้อำนาจเผด็จการของรัฐบาลพลเรือนด้วย

นอกจากนั้นตุรกีก็ยังกล่าวหาสหรัฐว่าให้การสนับสนุนกลุ่มกบฏตุรกีที่ลี้ภัยในสหรัฐ ทั้ง ๆ ที่สหรัฐถือเป็นพันธมิตรของตุรกี และให้การสนับสนุนตุรกีมาโดยตลอด ซึ่งเป็นผลให้รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐได้กล่าวว่า ตุรกีต้องแสดงหลักฐานมากกว่าเพียงข้อกล่าวหา พร้อมทั้งเรียกร้องให้ตุรกีเคารพหลักกฎหมายในการดำเนินการไต่สวนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรัฐประหาร

6. ไชปรัสและความขัดแย้งกับกรีซ

ปัญหาไชปรัส เป็นประเด็นความขัดแย้งทางการเมืองที่อ่อนไหวอีกเรื่องหนึ่งของตุรกี เพราะในไชปรัสนั้นความขัดแย้งระหว่างคนไชปรัสเชื้อสายกรีก กับคนไชปรัสเชื้อสายตุรกี ยังคงเป็นไปอย่างรุนแรง โดยที่ทั้งตุรกีและกรีซ ต่างเอาตัวเข้าไปพัวพันและถือหางกันคนละฝ่าย จนบางครั้งเกิดเป็นสงครามกลางเมือง ที่ทำให้มีการแบ่งเกาะออกเป็นสองฝ่ายอย่างชัดเจน แม้ว่าจะไม่เป็นทางการก็ตาม ตลอดเวลาได้มีความพยายามหาทางแก้ไขปัญหามาจากหลายฝ่าย แม้กระทั่งจากทางองค์การสหประชาชาติ จนในปี ค.ศ. 2004 ที่มีการ

เปิดโอกาสให้ประชาชนไชปรัสได้ลงประชามติเพื่อการรวมตัวกันเหมือนเดิม ปรากฏว่า 2 ใน 3 ของไชปรัสเชื้อสายตุรกีลงเสียงสนับสนุน ในขณะที่ 3 ใน 4 ของไชปรัสเชื้อสายกรีกไม่เห็นด้วย ครั้นต่อมาเกาะไชปรัสด้านที่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของคนไชปรัสเชื้อสายกรีก ได้รับการยอมรับให้เข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป ซึ่งหลายฝ่ายมีความเห็นว่า สหภาพยุโรปพลาดโอกาสทอง ที่จะใช้จังหวะนี้ ผลักดันให้คนไชปรัสเชื้อสายกรีกต้องยอมรับการประนีประนอมกันกับคนไชปรัสเชื้อสายตุรกี ถ้าจะเข้าเป็นสมาชิกสหภาพได้ (Bengtsson, 2011)

ปัญหาเกาะไชปรัสเป็นประเด็นสำคัญหนึ่ง ที่ถูกยกมาเสมอเมื่อมีการพิจารณาถึงการเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปของตุรกี และที่เป็นปัญหาสำคัญของเรื่องนี้ คือ การที่ตุรกีประกาศไม่ยอมรับไชปรัส อันขัดกับกฎระเบียบของสหภาพยุโรป ที่ระบุชัดเจนว่าประเทศสมาชิกหนึ่ง ๆ ต้องให้การยอมรับต่อประเทศสมาชิกอื่น ๆ ด้วย ความขัดแย้งยังมีขีดขึ้นอีกในปัญหาด้านศุลกากร ระหว่างสหภาพยุโรปกับตุรกี ที่จำเป็นต้องถูกนำมาพิจารณากัน จากการที่สหภาพยุโรปมีสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นอีก 10 ประเทศในปี ค.ศ. 2004 จนมีการกำหนดกฎระเบียบขึ้นตามสัญญาอังการา ครั้นต่อมาในเดือนสิงหาคม ปี ค.ศ. 2005 ตุรกีได้ลงนามในบันทึกรับรองข้อสัญญาดังกล่าว แต่มีการแสดงความเห็นขยายความออกไปอีกว่า นี่ไม่ใช่การยอมรับสถานะของไชปรัสในฐานะประเทศสมาชิกใหม่ของสหภาพยุโรป ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้กับสหภาพยุโรป โดยเฉพาะกับไชปรัสที่เป็นสมาชิกหนึ่งแล้ว ทางสหภาพยุโรปแย้งกลับว่า การแถลงของตุรกีไม่ได้มีผลแต่อย่างใด เพราะตุรกีต้องรับรองไชปรัส ถ้ายังประสงค์ที่จะเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปในอนาคต คณะมนตรียุโรปมีมติในเดือนธันวาคม ปี ค.ศ. 2006 ให้ยุติการพิจารณาเรื่องการเข้าเป็นสมาชิกของตุรกีในบางส่วนลง และจะไม่เปิดการพิจารณาความเห็นของตุรกีที่มีต่อไชปรัส เรื่องสำคัญอื่น ๆ ในอีกหลายเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นการเคลื่อนย้ายอย่างเสรีด้านสินค้า และบริการ นโยบายว่าด้วยการขนส่ง การเกษตรกรรม และการพัฒนาชนบท นโยบายการประมง ด้านศุลกากร และความสัมพันธ์ในด้านอื่น ๆ ก็เป็นปัญหา ที่ทำให้การเข้าเป็นสมาชิกของตุรกีต้องยืดเยื้อออกไป

ความขัดแย้งกับกรีซ ซึ่งถือว่าเป็นประเทศสมาชิกที่สำคัญของสหภาพยุโรป ที่มีมาอย่างยาวนานอีกเรื่อง คือ ปัญหาสิทธิทางทะเลและแหล่งก๊าซธรรมชาติ ถึงขนาดต่างฝ่ายประกาศการฝึกซ้อมทางทหารในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนใส่กัน จนกรีซประท้วงว่า ตุรกีแสดงความก้าวร้าวด้วยการส่งเครื่องบินไอพ่นรุกล้ำเขตน่านน้ำของตน ขณะที่ประธานาธิบดีตุรกีว่าพร้อมจะเดินหน้าเข้าสู่สงครามถ้าจำเป็น

(Sverigesradio.se, 2020) จนกระทั่งสหภาพยุโรปต้องออกมาเตือนว่า อาจต้องใช้วิธีการคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจต่อตุรกี การขัดแย้งกับประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป จนถึงกับพร้อมที่จะทำสงครามเช่นนี้ แม้จะมีความพยายามเจรจาระงับเหตุกันแล้วหลายครั้ง แต่ก็ยังไม่มีความก้าวหน้าที่จะเกิดสันติภาพที่แท้จริงได้ ทำให้แรงต่อต้านการเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปของตุรกียิ่งมีมากขึ้น

บทสรุป

แม้ว่าสหภาพยุโรปจะมีมติยอมรับตุรกี ในฐานะ “ประเทศผู้สมัคร” เป็นสมาชิกอย่างเป็นทางการแล้ว แต่การยอมรับให้ตุรกีเข้าเป็นสมาชิกอย่างสมบูรณ์ของสหภาพยุโรป กลับเลื่อนออกไปอีกอย่างไม่มีกำหนด จนกระทั่งเกิดกรณี Brexit ที่มีผลให้สหราชอาณาจักรออกจากความเป็นสมาชิกภาพ แม้ว่าเมื่อเริ่มต้นจะมีปัญหาว่าหน่วยทางการเมืองภายในประเทศ เกิดความขัดแย้งจนถึงกับต้องเปลี่ยนรัฐบาลหลายครั้ง แต่สหราชอาณาจักรก็มาถึงบทสุดท้ายจนได้ในที่สุด

การรอคอยที่ยาวนานของตุรกีถูกนำไปเปรียบเทียบกับ 10 ประเทศในยุโรปตะวันออก และอีกหลาย ๆ ประเทศ ที่ใช้เวลารอคอยตลอดกระบวนการของการรับเข้าเป็นสมาชิกนั้น ใช้เวลาเพียงไม่กี่ปี ซึ่งต่างกับตุรกีหลายเท่าตัว จนเกิดข้อสงสัยถึงมาตรฐานการพิจารณาจากสหภาพยุโรป สิ่งเหล่านี้ทำให้คนตุรกีจำนวนไม่น้อย เริ่มตั้งคำถามกับความพยายามที่จะเข้าเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปของตุรกี ยิ่งถ้าสหภาพฯ ยังมีท่าทีในลักษณะการถ่วงเวลาเรื่องความเป็นสมาชิกของตุรกี ให้เนิ่นนานออกไปอีกเรื่อย ๆ แล้ว ก็คาดได้ว่ากระแสของประชาชนตุรกีจะตึงเครียด การขอไม่ร่วมกับสหภาพยุโรปก็คงเริ่มดังมากขึ้นเรื่อย ๆ จนท้ายที่สุดแล้ว ตุรกีอาจหลุดออกไปจากการรอคอยที่ยาวนานนี้เองก็เป็นได้

Referecnes

- Bengtsson, R. (2004). *Historisk Brytpunkt i Europa, EU:s utvidgning*. Stockholm: Författaren och SNS Förlag.
- Bengtsson, R. (2011). *Kort om EU, En introduction Till Europeiska Unionen*. Stockholm: Författaren och Gleerups Utbildning AB.
- Europa Portalen. (2020). Retrieved October 4, 2020, from <https://www.europaortalen.se/2019/10/miljarder-eu-pengar-gar-till-turkiet-sedan-lange>
- Expressen.se. (2016). Retrieved October 4, 2020, from <https://www.expressen.se/nyheter/erdogans-hamnd-stor-utrensning/>
- Fontaine, P. (2010). *Europa på 12 Lektioner*. Stockholm: Europeiska kommissionen.
- Fredrikson, B. (2009). *På Spaning Efter EU*. Stockholm: LL-förlaget. Faktagranskad av Anna.
- Möller, B. (2007). *Vad är EU.. och vad kan det bli? 2:a upplagen*. Stockholm: Birger Möller & Santérus Förlag. SIEPS, Södersten. Swedish Institute for European Policy Studies. Stockholm: Swedish Institute.
- Svd.se. (2009). Retrieved October 4, 2020, from http://www.svd.se/nyheter/inrikes/politik/euvalet2009/turkiet-stampar-pa-eus-troskel_2621227.svd.
- Sverigesradio.se. (2020). Retrieved October 4, 2020, from <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?Programid=83&artikel=7559319>